

**KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS – A TOVÁBBTANULÁS
SZEMPONTJÁBÓL ÉRTÉKELHETŐ TANTÁRGYAK
FONTOSSÁGÁT ILLETŐEN – EGRI KÖRNYEZETTAN
SZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN (2009)**

Dobos Anna¹ – Sütő László² – Homoki Erika³

1 – Eszterházy Károly Főiskola, Környezettudományi Tanszék
2 – Nyíregyházi Főiskola, Turizmus és Földrajztudományi Intézet
3 – Nyíregyházi Főiskola, Tanítóképző Intézet

Abstract: Evaluation of questionnaires on the importance of school subjects in terms of continued studies among environmental science majors in Eger

This article is about the results of survey of questionnaire showed the status of the most important subjects in continuation of studies inside students of environmental sciences in Eszterházy Károly College in Eger in September of 2009.

This survey is a part of the investigation took the initiative by Educational Sub-commission, which was founded by the Geography Scientific Commission of the X. (Earth Sciences) Class in the Hungarian Academy of Sciences. 77 first, second and third year students of environmental sciences were taken part in this research work. We have investigated the status of the most important subjects (physics, chemistry, biology, history, foreign languages, literature, mathematics, economics, informatics and geography) in continuation of studies.

Bevezetés

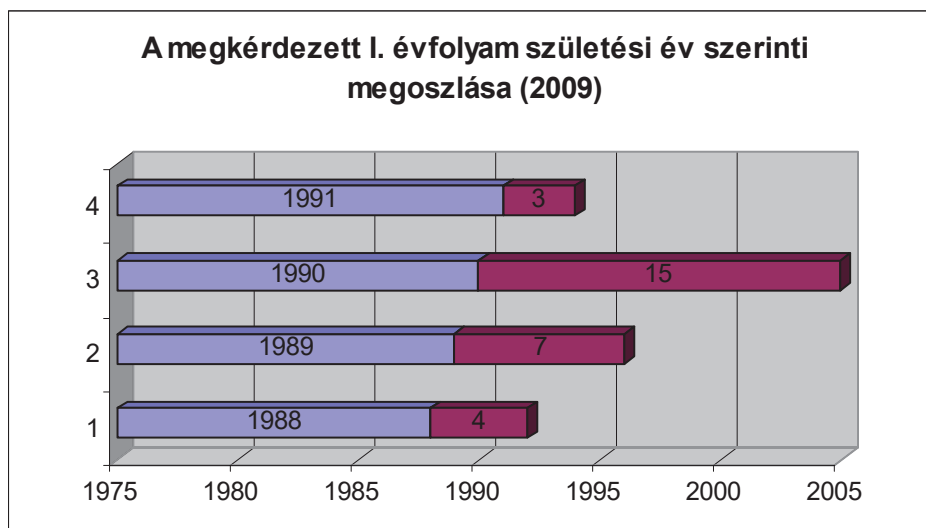
Jelen tanulmány egy kérdőíves felmérés eredményét mutatja be, mely az egyes továbbtanulás szempontjából értékelhető közismereti tantárgyakat rangsorolja környezettan szakos főiskolai hallgatók körében. A felmérés a *Magyar Tudományos Akadémia X. (Földtudományok) Osztályának Földrajz Tudományos Bizottságai* által létrehozott *Oktatási Albizottság* egyik kérdőíves vizsgálata részeként készült el az egeri Eszterházy Károly Főiskola Környezettudományi Tanszékén I–II–III. évfolyam, környezettan (BSc.) szakos hallgatók körében (Homoki E. – Sütő L. 2010; Dobos A. – Homoki E. – Sütő L. 2010). A vizsgálat során egy *ismereti és véleményfelmérő kérdőív* (továbbiakban *humán kérdőív*) kitöltésére került sor, a most bemutatott eredmények a humán kérdőív 1. kérdésére adott válaszok részletes elemzését adják meg. A felmérésben az egyes

tantárgyak továbbtanulásban betöltött helyzetét vizsgáltuk meg, s ezen belül külön figyelmet fordítottunk a **földrajz tantárgy** szerepének értékelésére.

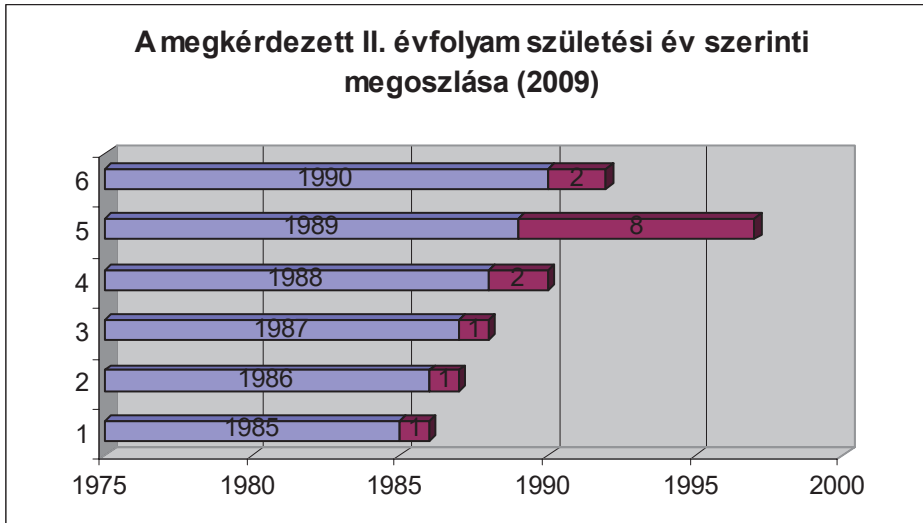
Kutatási módszer

A továbbtanulás szempontjából értékelt tantárgyak rangsorát az Albizottság által szerkesztett kérdőív alapján mértük fel. A felmérésben az egri Eszterházy Károly Főiskola Környezettudományi Tanszékén I–II–III. évfolyam, környezet-tan szakos hallgatók vettek részt, 2009 szeptemberében. Az egri felmérés a már említett országos szintű kérdőíves felmérés részeként készült el. A vizsgálatban 77 fő 18–25 év közötti főiskolai hallgató vett részt. A *humán* kérdőívet (1. kérdés, Ütőné Visi J. 2010., Dobos A. – Homoki E. – Sütő L., 2010) az I. évfolyamon 29, a II. évfolyamon 16 és a III. évfolyamon 32 fő töltötte ki.

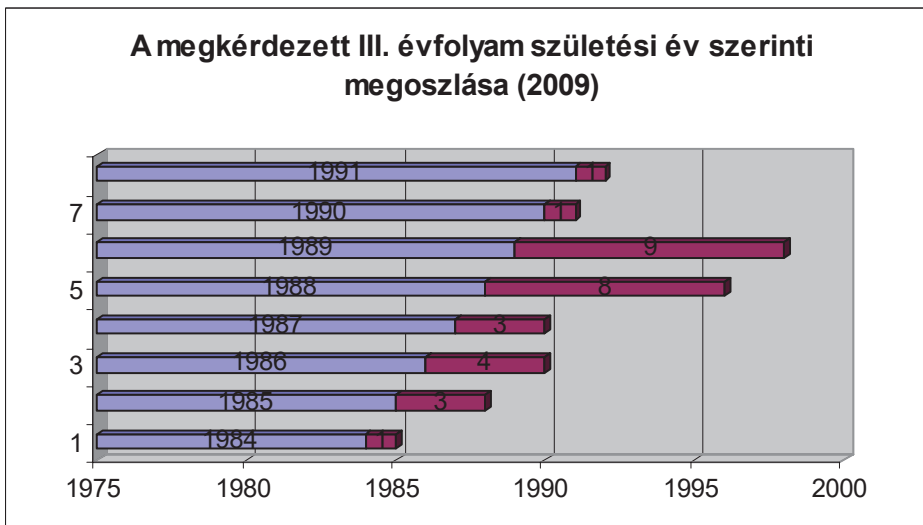
Az I. évfolyam hallgatói 18–21 év közötti, 1988–1991 között született hallgatók voltak (1. ábra), míg a II. évfolyam diákjai 18–24 év közötti, 1985–1990 között születettek (2. ábra), s a III. évfolyam hallgatói 18–25 év közötti, 1984–1991 között születettek voltak (3. ábra).

1. ábra: A kérdőíves felmérésben résztvevő I. évfolyam, környezet-tan szakos hallgatók születési év szerinti megoszlása

2. ábra: A kérdőíves felmérésben résztvevő II. évfolyam, környezettan szakos hallgatók születési év szerinti megoszlása

3. ábra: A kérdőíves felmérésben résztvevő III. évfolyam, környezettan szakos hallgatók születési év szerinti megoszlása

A vizsgálatban résztvevők lakóhelyét tekintve Eger és kistérsége, az Észak-magyarországi Régió kistélepülései és Budapest (3 fő) említhető meg.

A vizsgálat érdekességéeként említhetjük meg, hogy az egyes évfolyamok által adott válaszok jelentősen eltértek. Az I. évfolyam hallgatói még elsősorban középiskolai tanulmányaikra és tapasztalataikra alapozva töltötték ki a kérdőívet, friss élményekkel rendelkezve a hazai felvételi rendszerrel kapcsolatosan. A II. évfolyam hallgatói már az alapozó tantárgyak letétele után és az igazi szakmai tárgyak felvételekor adta meg válaszait. A III. évfolyam diákjai ugyanakkor már a felsőoktatási továbbtanulási lehetőségeket figyelembe véve, újabb karrierjük tervezgetése tükrében válaszoltak a feltett kérdésekre.

A kérdőívben a legjelentősebb, továbbtanulásnál fontos szerepet betöltő 10 tantárgy rangsorolását végeztettük el: (1) fizika, (2) kémia, (3) biológia, (4) történelem, (5) idegen nyelv, (6) irodalom, (7) matematika, (8) közgazdaságtan, (9) informatika, (10) földrajz.

Eredmények

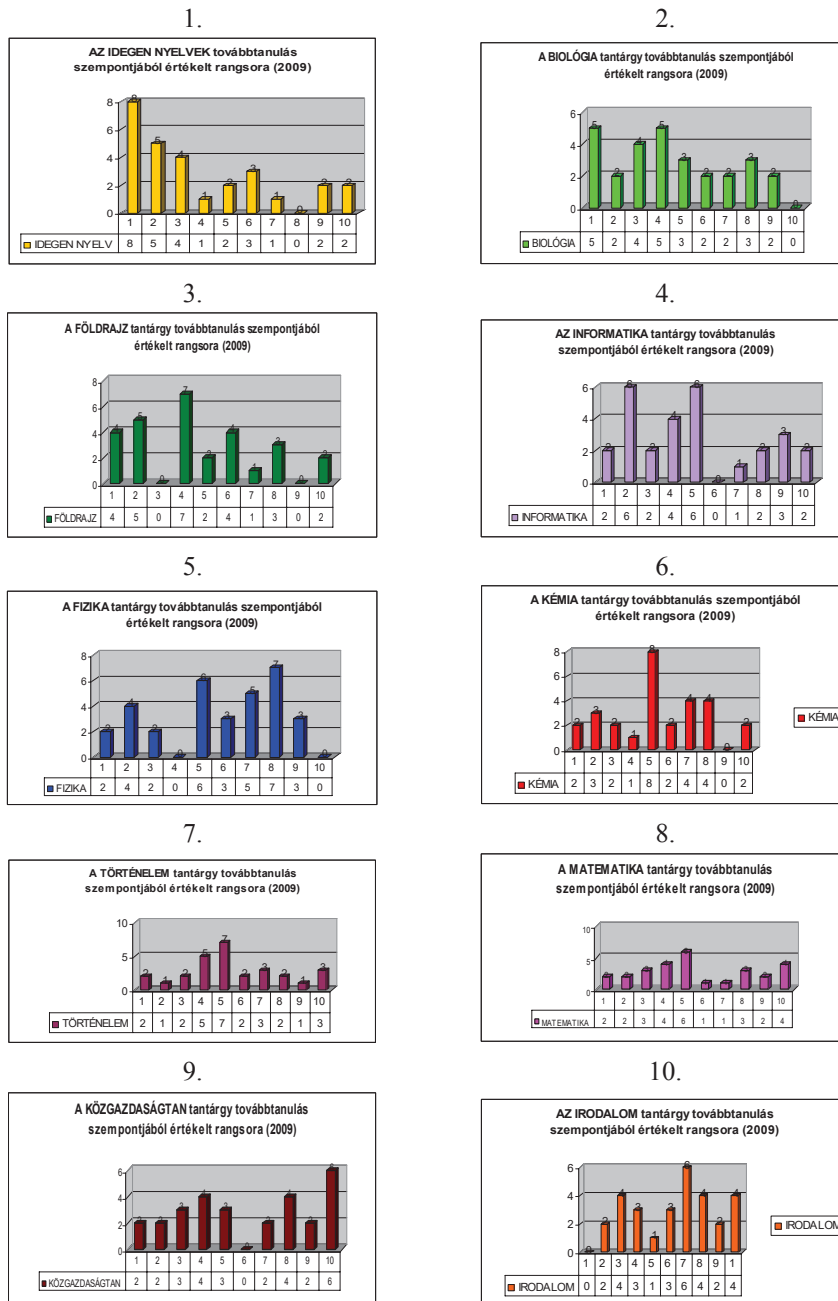
Az *I. évfolyam* esetében 29 kérdőív kitöltésére került sor. Az *I. táblázatban* közölt eredmények értékelésénél mindenképpen figyelembe kell vennünk, hogy a megkérdezettek az egyes tantárgyak rangsorát adták meg, ahol az *1-es szám a legfontosabb és a 10-es szám a legkevésbé fontos tantárgyat jelezte. A táblázatban közölt adatok az egyes értékek összesített adatai, így a kisebb értékszámok és%-os értékek a fontosabb tantárgyakra utalnak.*

Az eredmények összesítését követően (*I. táblázat*) elmondhatjuk, hogy az újonnan érkezett, a közoktatási rendszert nemrég elhagyó hallgatók esetében a rangsor az alábbiak szerint alakult: (1) idegen nyelv (107 pont), (2) biológia (124 pont), (3) **földrajz** (127 pont), (4) informatika (136 pont), (5) fizika (149 pont), (6) történelem (150 pont), (7) kémia (150 pont), (8) matematika (156 pont), (9) közgazdaságtan (170 pont) és (10) irodalom (180 pont).

1. táblázat: I. évfolyam /2009. szeptember: A továbbtanulás szempontjából legfontosabb tantárgyak
(1-legfontosabb, 10-legkevésbé fontos) rangsorolása
(Az értékelés jellegéből adódóan a kisebb érték nagyobb alkalmazhatósági szintre utal!)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Fizika	3	0	5	9	3	5	9	5	1	3	5	7	9	5	2
Kémia	2	0	5	8	2	5	10	5	1	3	10	6	8	5	2
Biológia	1	0	4	1	1	5	6	3	1	8	6	2	7	3	8
Történelem	9	0	6	2	5	7	7	10	4	10	7	8	4	4	5
Idegen nyelv	6	0	2	3	6	10	3	4	1	2	3	3	1	1	9
Irodalom	10	0	7	7	7	7	8	9	4	10	8	9	6	8	8
Matematika	8	0	4	4	8	5	5	5	1	5	2	4	3	3	8
Közgazdaságtan	5	0	5	10	9	2	4	8	2	8	4	10	10	1	5
Informatika	7	0	4	5	4	9	2	8	1	2	9	5	5	1	8
Földrajz	4	0	2	6	10	10	1	2	1	8	1	1	2	2	5
Összesen:															

	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	össz.	%
Fizika	2	3	2	4	6	6	5	8	6	8	5	8	6	9	149	10,3
Kémia	3	5	1	4	5	6	8	7	8	7	5	7	7	5	150	10,4
Biológia	4	2	5	4	4	7	9	3	3	8	5	4	9	1	124	8,5
Történelem	4	1	8	5	3	1	3	1	5	10	5	5	5	6	150	10,4
Idegen nyelv	6	7	9	5	1	1	1	5	1	10	2	1	2	2	107	7,4
Irodalom	4	10	6	5	2	2	4	6	7	10	3	3	3	7	180	12,4
Matematika	4	9	7	5	3	2	6	10	10	10	5	9	1	10	156	10,7
Közgazdaságtan	3	8	3	4	4	3	10	1	9	7	7	10	10	8	170	11,7
Informatika	5	7	10	5	2	3	2	9	2	10	5	2	4	3	136	9,44
Földrajz	4	6	4	4	6	4	7	2	4	8	5	6	8	4	127	8,76
Összesen:															1449	100

4. ábra: A legfontosabb tíz tantárgy továbbtanulás szempontjából értékelt rangsora (1. évfolyam)

A vizsgálat eredményeként látható, hogy a környezettan szakos hallgatóknál egyrészt a felvételihez beszámítható tantárgyak (idegen nyelv, biológia) kaptak fontosabb besorolást, másrészt a továbbtanulás szempontjából a **vezető, fontos tantárgyak sorába rangsorolták a földrajzot**, annak ellenére, hogy nem tartozik az érettségi tárgyak körébe. Ezt követően találjuk meg a sorban a főbb természettudományi tantárgyakat és a történelmet, majd a közgazdaságtan és az irodalom zárja a sort.

A hallgatók az *idegen nyelveket* nagyrészt az első három helyen választották (4. ábra), a *biológia* az első kilenc kategóriában kapott szavazatot, s ezen belül is inkább az első négy helyen választották a diákok. A *földrajz* az első, a második és a negyedik helyen szerepelt kiemelten, az *informatikát* pedig nagyobb szavazati számmal a második, a harmadik és negyedik helyen jelölték meg. A többi tantárgy esetében a szavazatot inkább az 5–10. kategóriák határozták meg. A *fizikát* az 5–8. hely között jelölték meg nagyobb arányban, a *kémiánál* kiemelkedett az 5. hely. A *történelem* és a *matematika* esetében már kisebb szavazati arány mutatható ki, a *közgazdaságtannal* kapcsolatosan a vélemények megoszlottak (a 6. kategória kivételével mindegyik helyet megjelölték a hallgatók), viszont a 10. kategória kapta a legnagyobb értéket. Az *irodalomnál* a 7., a 3., 8. és 10. kategória kapott nagyobb arányú minősítést.

A **II. évfolyam** hallgatói már a felsőoktatási rendszer megismerését követően, az alapozó tantárgyak elvégzése után töltötték ki a kérdőíveket (16 fő). A rangsor az alábbiak szerint alakult (2. táblázat): (1) idegen nyelv /70 pont/, (2) kémia /77 pont/, (3) biológia /79/, (4) **földrajz** /81 pont/, (5) történelem /92 pont/, (6) közgazdaságtan /93 pont/, (7) matematika /95 pont/, (8) informatika /101 pont/, (9) fizika /106 pont/, (10) irodalom /121 pont/.

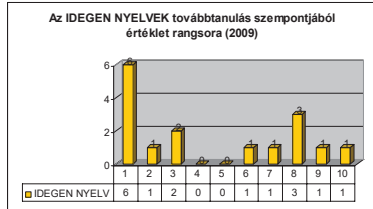
Továbbtanulás szempontjából a **legfontosabb tantárgyak** közé az idegen nyelv, a kémia, a biológia és a **földrajz** került. Fontos kategóriába sorolható a történelem, a közgazdaságtan és a matematika, s a legkevésbé fontos rangot meglepő módon az informatika, a fizika és az irodalom érte el.

2. táblázat: II. évfolyam / 2009. szeptember: Továbbtanulás szempontjából legfontosabb tantárgyak (1-legfontosabb, 10-legkevésbé fontos) rangsorolása (Az értékelés jellegéből adódóan a kisebb érték nagyobb alkalmazhatósági szintre utal!)

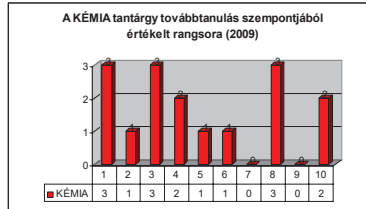
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	össz.	%
Fizika	4	5	5	10	2	4	9	10	10	10	8	5	7	3	5	9	106	11,6
Kémia	3	3	2	4	1	1	10	3	10	4	8	6	8	1	5	8	77	8,4
Biológia	2	1	2	6	4	5	10	4	10	5	3	8	10	2	2	5	79	8
Történelem	6	8	10	1	8	8	2	4	10	4	8	2	4	5	8	4	92	10
Idegen nyelv	1	6	1	8	3	3	8	8	10	1	1	2	9	7	1	1	70	7
Irodalom	7	9	10	7	10	9	2	6	10	6	8	9	3	8	7	10	121	13
Matematika	8	7	10	2	6	7	9	5	8	3	8	2	2	9	3	6	95	13
Közgazdaságtan	9	10	10	3	9	6	3	5	5	8	5	3	1	4	10	2	93	10
Informatika	10	4	7	9	7	10	8	5	9	2	5	2	6	10	4	3	101	11
Földrajz	5	2	2	5	5	2	9	5	10	7	5	4	5	6	2	7	81	8
Összesen:																	915	100

Továbbtanulás szempontjából az *idegen nyelveket* a II. évfolyam hallgatói kiemelten az első helyen jelölték meg (5. ábra). A *kémia* az 1., 3., és 7. kategóriában kapott nagyobb szavazati értéket. A *biológiát* a diákok egyértelműen az első helyeken (1–5. kategória) jelölték meg, viszont nagy szavazati számot kapott a 10. hely is. A *földrajz* tantárgyra nagyszámban az 5. kategóriában, a középértékben adtak szavazatot. A *történelem* a 4. és a 8. helyen kapott jelentős értéket, a *közgazdaságtan* a 3., az 5. és a 10. kategóriában. A *matematikát* továbbtanulás szempontjából a hallgatók az 5–10. helyen sorolták be, az *informatika* az első hely kivételével, a többi helyen is, nagyobb szavazati arányt kapott. A *fizikát* az 5. és a 10. kategóriában választották nagyobb számban, míg az *irodalmat* a 6–10. kategóriában.

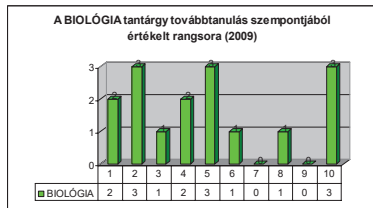
1.

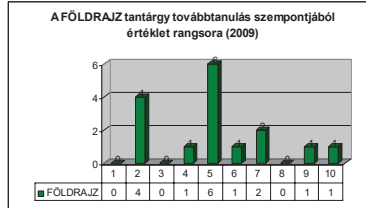
2.

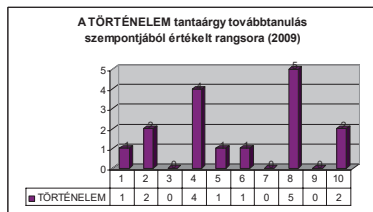
3.

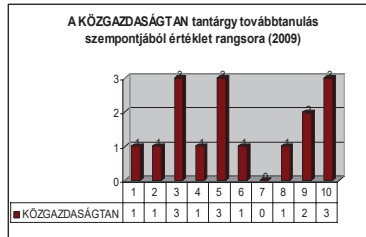
4.

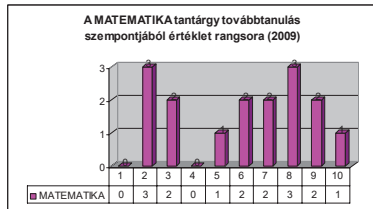
5.

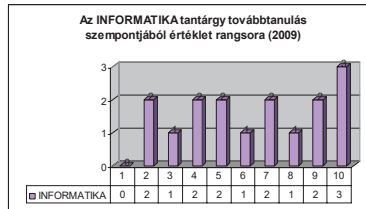
6.

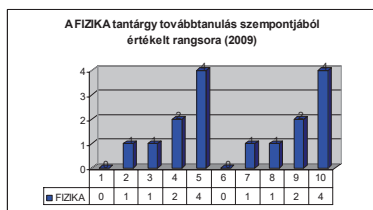
7.

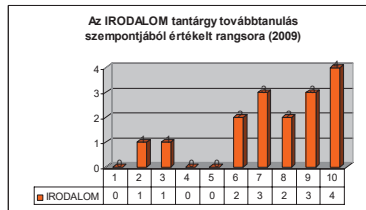
8.

9.

10.

5. ábra: A legfontosabb tíz tantárgy továbbtanulás szempontjából értékelt rangsora (II. évfolyam)

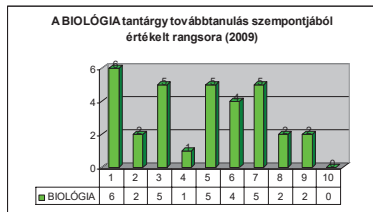
A **III. évfolyamon** 32 kérdőívet töltöttek ki (3. táblázat). A hallgatók itt már a felsőoktatási, nagyrészt egyetemi felvételi rendszer követelményei és saját érdeklődési területeik alapján adtak választ a kérdésre. A felmérés alapján a továbbtanulás szempontjából fontos tantárgyak rangsora itt az alábbiak szerint alakult: (1) idegen nyelv (91 pont), (2) biológia (147 pont), (3) informatika (153 pont), (4) matematika (155 pont), (5) kémia (172 pont), (6) földrajz (176 pont), (7) fizika (182 pont), (8) történelem (185 pont), (9) közgazdaságtan (187 pont), (10) irodalom (192 pont).

3. táblázat: III. évfolyam / 2009. szeptember: Továbbtanulás szempontjából legfontosabb tantárgyak (1-legfontosabb, 10-legkevésbé fontos) rangsorolása (Az értékelés jellegéből adódóan a kisebb érték nagyobb alkalmazhatósági szintre utal!)

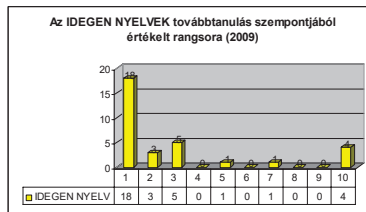
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Fizika	5	2	7	7	5	8	8	8	5	2	8	1	7	8	6	7	5
Kémia	4	7	3	6	8	7	5	6	3	2	7	2	6	4	4	8	6
Biológia	6	7	7	5	1	5	2	3	2	1	1	8	3	3	1	9	7
Történelem	8	5	8	4	5	4	9	9	9	7	3	9	2	5	9	4	8
Idegen nyelv	3	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	7	1	1	1	1	1
Irodalom	10	5	7	3	3	3	9	9	8	9	2	10	2	6	9	10	9
Matematika	7	3	3	2	3	1	5	4	4	7	2	6	3	10	9	2	3
Közgazdaságtan	2	4	5	10	3	10	7	6	10	9	10	3	4	9	0	6	4
Informatika	1	2	2	9	5	6	5	2	7	9	5	4	1	2	1	3	2
Földrajz	9	5	6	8	7	9	5	4	6	2	4	5	5	7	1	5	10

	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	össz.	%
Fizika	2	3	5	8	6	8	3	9	7	5	6	9	2	1	9	182	11,1
Kémia	2	3	3	7	5	9	4	7	6	7	5	10	3	5	8	172	10,5
Biológia	3	3	4	6	5	9	7	6	5	7	1	8	5	6	1	147	9
Történelem	3	3	6	4	6	10	8	4	4	7	10	2	6	2	2	185	11,2
Idegen nyelv	3	2	1	1	1	10	10	1	3	5	1	3	10	10	3	91	5,5
Irodalom	2	5	1	9	4	10	7	2	2	2	10	4	5	5	10	192	11,7
Matematika	4	8	2	10	3	10	6	3	8	5	7	1	5	5	4	155	9,45
Közgazdaságtan	2	7	7	3	4	8	6	10	9	5	7	7	3	2	5	187	11,4
Informatika	4	1	2	5	3	10	8	5	10	6	7	5	10	5	6	153	9,3
Földrajz	4	6	5	2	4	9	7	8	1	6	1	6	7	5	7	176	10,85
																1640	100

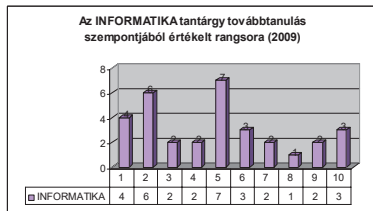
1.

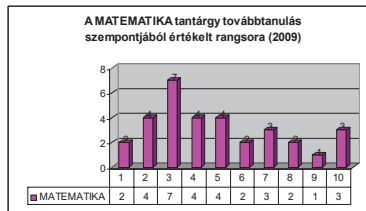
2.

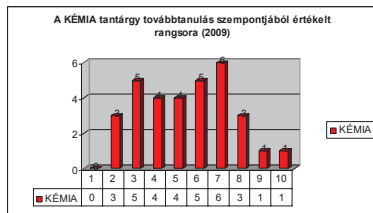
3.

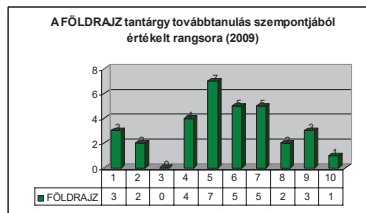
4.

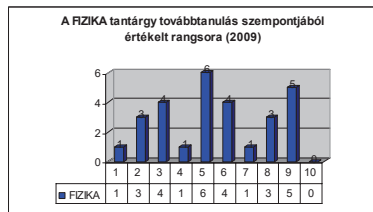
5.

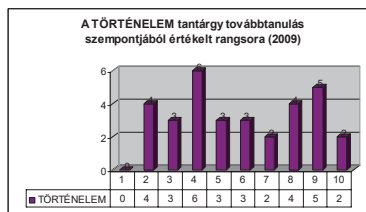
6.

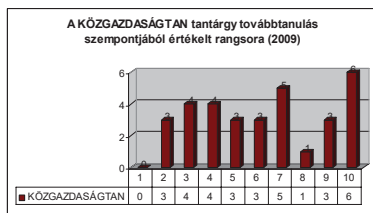
7.

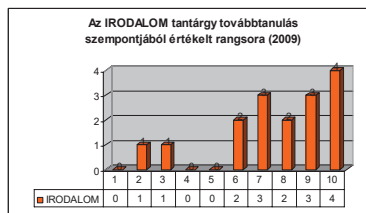
8.

9.

10.

6. ábra: A legfontosabb tíz tantárgy továbbtanulás szempontjából értékelt rangsora (III. évfolyam)

A tantárgyak közül mindenképpen kitűnik az *idegen nyelvek szerepe*, hiszen itt kiemelkedő pontszámot kapott a többi tantárgyhoz viszonyítva. Ezt a választást azzal magyarázhatjuk, hogy a végzős évfolyamnál egyrészt első helyen áll a diploma megszerzése, amely nyelvvizsgára épül, másrészt a további, felsőoktatási felvételnél is a követelményrendszer része. A legfontosabb tantárgyak között találjuk a *biológia*, az *informatika* és a *matematika* tantárgyakat, melyek egy környezettani egyetemi (MA) képzésnél alapkövetelménynek számítanak. A hallgatók a *kémiát* és a *földrajzot* a továbbtanulás szempontjából **fontos tantárgyak** közé sorolták. Kisebb az érdeklődés ugyanakkor a fizika, a történelem, a közgazdaságtan és az irodalom iránt.

A III. évfolyam diákjai a továbbtanulás szempontjából fontos tantárgyak rangsorában (6. ábra) az *idegen nyelveket* jelölték meg nagy szavazati számmal, kiemelten az első helyen. A *biológia* az 1–7. kategóriákban kapott nagyobb szavazatot, az *informatika* és a *matematika* ugyanakkor az 1–5. kategóriákban. A *kémiát* a 3–7. helyen, a *földrajzot* pedig a 4–7. helyen jelölték meg nagyobb szavazattal. A *földrajz* a megadott felsorolásban **a középkategóriás tantárgyak között szerepel**. A *fizika* tantárgyat a 3., 5. és 9. helyen rangsorolták be. A *történelem* és *közgazdaságtan* kevés szavazattal, de mindegyik kategóriában érintve volt. Az *irodalmat* a hallgatók kevés szavazattal, a 6–10. helyen jelölték meg.

Összegzés

A tanulmány az Eszterházy Károly Főiskola I–II–III. évfolyam, környezettan szakos hallgatói közötti felmérés adatait mutatja be és értékeli a továbbtanulás szempontjából legfontosabb tíz tantárgy esetében. A három évfolyamon elvégzett felmérés az egyes tantárgyak rangsorát tekintve jelentősen változik, amit a hallgatók ismeretanyaga, motiváltsága és továbbtanulási tervei is befolyásolnak. Az alábbi fő különbségek adhatók meg az egyes évfolyamok felmérésénél:

Az I. évfolyam, környezettan szakos hallgatók esetében egyrészt a felvételnél szerepet játszó, fontos tantárgyak (idegen nyelv, biológia) kaptak jelentősebb besorolást, a középiskolai tanulmányokat követő felvételi rendszer a felmért szaknál ezeket a tantárgyakat részesíti ugyanis előnyben. Érdekes, hogy a fontos tantárgyak sorába rangsorolták a földrajz tantárgyat is, bár ez a felvételi rendszer esetében nem rendelkezik prioritással. A hallgatók válaszadásait valószínű, hogy a felsőoktatási intézmények felvételi gyakorlatának ismerete és saját tapasztalataik jelentősen befolyásolták.

A II. évfolyam hallgatói a *legfontosabb tantárgyak* körébe az idegen nyelv, a kémia, a biológia és a földrajz tantárgyakat választották. Fontos kategóriába sorolható a történelem, a közgazdaságtan és a matematika, s a legkevésbé fontos rangot meglepő módon az informatika, a fizika és az irodalom érte el. A hallgatók ebben az évfolyamban mindenképpen a szakmai, a környezettani képzéshez kapcsolódó tantárgyakat részesítik előnyben.

A III. évfolyam hallgatói a diplomaszerezést követő továbbtanulás szempontjából egyértelműen az *idegen nyelvek szerepét* emelték ki, ugyanakkor e tantárgyak kapták a legnagyobb szavazati arányt az első hely tekintetében is. A legfontosabb tantárgyak között szerepel a biológia, az informatika és a matematika, melyek egy környezettani egyetemi (MA) képzésnél alapkövetelménynek számítanak. A hallgatók a kémiát és a földrajzot a továbbtanulás szempontjából itt is a fontos tantárgyak közé sorolták.

Az egyes tantárgyakra adott helyezési értékek igen széleskörű megoszlást mutattak. Több esetben a helyezési érték és az adott tantárgyra adott szavazatok száma eltérő situációt eredményezett. Itt az egyes tantárgyak rangsorolásában mindenképpen figyelembe kell vennünk a hallgatók egyéni attitűdjeit, tapasztalatait, hozott és folyamatosan megszerzett tudásanyagát és készségeit, valamint eltérő érdeklődési körét.

Irodalom

- Dobos A. – Homoki E. – Sütő L. (2010): Kérdőíves vizsgálat a földrajzi ismeretek mindennapi használatáról országos szinten és az egeri környezettan szakos hallgatók körében, 1–13. – in: Ujfaludi, L. (szerk.): Acta Academiae Pedagogicae Agriensis, Tom. XXXVI. Sectio Pericemonologica, Tomus 4., p.3.
- Homoki E. – Sütő L. (2010): A földrajz tantárgy megítélése – a hétköznapi földrajzelemek vizsgálata egy felmérés tükrében. – MTA X. Osztály Földrajzi Bizottságok Oktatási Albizottsága. – 11 p. – kézirat, jelentés
- Ütőné Visi Judit (2010): Kérdőíves vizsgálat a földrajzi ismeretek mindennapi használatáról, Kérdőív, Magyar Tudományos Akadémia X. (Földtudományok) Osztályának Földrajz Tudományos Bizottságai Oktatási Albizottsága, Budapest, 1–3.